

30. ПОСИЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ НА ОСНОВІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Темчишина Ю.Л., к.е.н.,

Національний університет харчових технологій

Нині Україна перебуває у фокусі інтеграційних процесів з Європейським Союзом (ЄС). Головними напрямками активної державної промислової політики в сучасних умовах, як показує досвід розвинених країн, є:

- концептуальне визначення та реалізація переходу від галузевої промислової політики до політики конкурентоспроможності в цілому;

- закріплення наукомісткої економіки як детермінанти промислової політики, в якій виробництво, розподіл і використання знань і інформації визначається головними умовами сталого економічного розвитку.

Серед практичних проблем сталого розвитку сучасних промислових підприємств за вектором міжнародної конкурентоспроможності є забезпечення їх гармонійної взаємодії із зовнішнім середовищем, для якого характерні жорстка конкуренція та генерування ризиків. В цьому зв'язку важливого значення набуває розвиток інтелектуального потенціалу персоналу підприємства для забезпечення інтелектуальної підтримки управлінських рішень.

Згідно узагальненої сучасної наукової думки «під інтелектуальним потенціалом персоналу підприємства слід розуміти систему накопичених і реалізованих компетенцій, які дозволяють персоналу ефективно приймати участь в бізнес-процесах і створювати вартість для підприємства, а також прихованих компетенцій, які при визначених умовах із допомогою обґрунтованих формальних і неформальних методів навчання і самонавчання можуть бути направлені на отримання доданої вартості» [4, с.33].

Розглядаючи питання професійної компетентності фахівців економічного профілю необхідно враховувати стандарт компетентної особистості, прийнятий Радою Європи у 1997 р., у рамках якого визначено п'ять основних компетенцій, важливих для кожної людини незалежно від роду діяльності та рівня освіти:

а) політична та соціальна компетенції – здатність приймати рішення як індивідуальні, так і групові та нести за них відповідальність, брати участь у функціонуванні та розвитку демократичних інститутів. Ці компетенції розуміють під собою незалежність особистості, її здатність ефективно взаємодіяти в соціумі, тобто визначають соціальну зрілість людини;

б) соціокультурна компетенція – передбачає толерантність до представників інших націй, культур та релігій та готовність з ними взаємодіяти;

в) комунікативна компетенція – здатність вступати в письмовій та усній формах у спілкуванні та підтримувати його не

нижче тієї межі, поза якої констатується ізоляція індивіда від соціуму. До цієї компетенції відноситься білінгвалідна компетенція, бо сучасні вимоги європейської освіти передбачають володіння кількома мовами;

г) інформаційна компетенція – актуальна в сучасному інформаційному суспільстві. Передбачає володіння інструментарієм, необхідним для отримання інформації, у тому числі й новітніми технологіями;

д) компетенція реалізації здібності та бажання безперервного навчання – передбачає навчання протягом життя як у професійному плані, так і в суспільному та особистому. Ця компетенція передбачає високий потяг до самоактуалізації, високий рівень мобільності особистості та її психологічну стійкість.

В узагальненому погляді науковців аргументується, що професійну компетентність необхідно розглядати як комплексне поняття в процесуально-динамічному аспекті.

Так, в найближчій перспективі слід очікувати активного розвитку інтелектуальних інформаційно-аналітичних систем підтримки управлінських рішень в усіх сферах діяльності, що неминуче приводить до нових вимог до якості освіти. Тут важливою є фундаменталізація загально-професійної підготовки майбутнього фахівця економічного профілю. Основними методологічними підходами в її практичній реалізації на переважну думку сучасних науковців є: системний, діяльнісний, синергетичний, компетентнісний, прогностичний, особистісно-

орієнтований, особистісно-розвивальний, навчально-дослідницький, інформаційно-аналітичний.

Враховуючи специфіку професійної діяльності фахівців економічного профілю, на нашу думку, найбільш відповідним змістом їхньої професійної компетентності є модель компетенцій, яка складається з предметно-практичної, управлінської, нормативно-правової, навчально-пізнавальної, інформаційно-аналітичної, комунікативної, креативної компетенцій. В зазначеному переліку компетенцій модернізації підлягає інформаційно-аналітична компетенція.

Інформаційна компетенція передбачає формування здатності орієнтуватися в освітньому просторі, оперувати інформацією на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) відповідно до вимог ринку для ефективного виконання професійних обов'язків.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень та наукових розробок показує, що результатом набуття аналітичної компетенції фахівця є оволодіння відповідними знаннями, вміннями, досвідом та розвиток відповідних професійних якостей та типу панорамно-креативного мислення.

Панорамне мислення може вважатися терміном, що включає мислення інших типів, в масі людей не властивих — таких як системне, латеральне, нестандартне, об'ємне, проривне, масштабне, повного спектру, паралельне, більш ніж одотрекове.

Креативне мислення характеризується вмінням створення, опанування і використання інновацій у професійній діяльності.

На нашу думку, посилення аналітичної компетенції майбутніх фахівців економічного профілю, зокрема фахівців-магістрів з менеджменту, обліку та аудиту, вимагає новітнього підходу, а саме: створення в освітньому процесі атмосфери чуттєвості до інновацій (нова інформація, нові знання, нові способи рішення задач, які формують нову конфігурацію аналітичних можливостей, нова філософія управління); синергія міждисциплінарного синтезу галузей знань; посилення теоретичної підготовки з таких галузей знань як принципи і методологія синергетики, логіка і теорія аргументації, експертологія, методи моделювання процесів управління підприємствами, багатовимірний статистичний аналіз, нелінійна динамічна статистика, дискретна логіка, фрактальний аналіз, теорія нечітких множин; хмарові технології, інше.

Для практичної реалізації напрямів посилення знаннєво-практичної інформаційно-аналітичної компетенції майбутніх фахівців економічного профілю необхідно модернізувати освітнє середовище за рахунок інтерактивного навчання. Із досвіду вітчизняних та зарубіжних університетів відомо, що інтерактивне навчання досягається за рахунок спільної пізнавальної активності студентів, їх діалогу на основі освітніх технологій, до яких відносяться: опора на внутрішню мотивацію і потенціал саморозвитку студента, широке впровадження технологій дистанційного навчання, практико-орієнтований характер

навчання, постійне оновлення електронних освітніх ресурсів; основною одиницею освітнього процесу стає не навчальна дисципліна, а фахова компетенція, навколо якої будується складний процес всіх учасників навчального процесу.

Інтерактивне середовище дозволяє забезпечити дистанційний доступ до освітніх ресурсів, включаючи електронні підручники, консультації викладачів, інтернет-конференції, тренінги, ділові ігри, системи тестування і індивідуальної оцінки засвоєних знань і умінь. Прагматична направленість процесу навчання забезпечується за рахунок розвитку синергії між фундаментальністю і практичною направленістю освітніх програм.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Paul R. Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life/ R. Paul, L.Elder. – San Francisco: FTP Hall, 2002. – 384.

2. Зінчук Н.А. Підготовка майбутніх менеджерів до аналітичної діяльності: проблеми та шляхи їх розв'язання [Електронний ресурс] / Н.А.Зінчук // Теорія та методика управління освітою. – 2009. – №2. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2009_2/09_sinwts.pdf.

3. Морозевич А.Н., Сидорчук И.П., Дударенок А.С., Руткевич Т.С. Модель обучения кадров в сфере управления в Академии управления при Президенте Республики Беларусь/ А.Н. Морозевич и др.// Проблемы управления. 2014. – №2 (51)с. 4 – 13.